

Posudok k habilitačnému konaniu Mgr art. Mareka Šulíka, ArtD.

- **Marek Šulík je režisér**

Predloženú kolekciu dokumentárnych filmov autora Mareka Šulíka spája široký žánrový a tématický záber, sebadefinovanie v zmysle ľudského postoja k tejto látke a pomenúvanie vlastných tvorivých súradníc. V prácach cítiť dozrievanie a Marekovu nutkavú potrebu vyjadrovať sa k veciam ľudským aj verejným. Sám pritom opatrne a pomaly odhaľuje aj vlastný osobný rozmer - tému svojho života.

Habilitačnú prácu tvoria tieto filmy:

Roman Berger – z televízneho dokumentárneho cyklu *Hudobníci*. Múdry, vzdelaný starý muž vedie rozhovor sám so sebou, so svojím životom, so svojou tvorbou a s mladším režisérom filmu. Zámerne hovorím, že protagonista vedie rozhovor s autorom. Lebo v prípade tohto filmu ide o stretnutie dvoch autonómnych tvorcov a možno je aj jedno, kto vedie rozhovor s kým. Chvíľu vedie jeden, chvíľu druhý. V časti LAMENT sa hovorí o svetopocite. A to je to, čo má zmysel „vyžmýkať“ zo starého človeka. V časti PROTEST autor s protagonistom vedú polemiku okolo témy, že „ohlupovanie spoločnosti je psychologický holocaust“. Podľa Bergera existuje transcendentná vina každého z nás za všetko zlo vo svete. Protagonista píše svedčenie režisérovi filmu o bolestne oslobodzujúcom stave vnútornej emigrácie ako o východisku v časoch normalizácie. Posledná časť NÁDEJ je stretnutím so spiritualitou v evanjelickom a.v. kostole, kde sa tieto dve tvorivé bytosti zhodnú na tom, že byť tu je zázrak. Sociálna dráma *Chcela som byť matka*, nadväzuje na projekt *Nechcené deti* ešte z roku 1999. Silný príbeh náhradnej matky Jarmily, ktorá mala dvoch chlapcov - bratov v pestúnskej starostlivosti. Po istom čase sa jej osud láme vo fatálnej dráme, ktorú jej priniesol život. S Jarmilou sa stretáme po čase, kedy jeden z chlapcov tragicky zomrel. Režisér Marek Šulík predviedol mimoriadnu schopnosť empatickej komunikácie. Protagonistka sa mu pred kamerou otvára až na samučičké dno bolesti, sme svedkami konfliktov s druhým z chlapcov, ktorý k nej príde na návštevu. Osamelá strhaná žena zabúda na kameru a sme priamymi svedkami silných až mrazivých situácií (hádky s druhým „synom“ nad ozdobnou nádobou s popolom chlapca, ktorý má Jarmila doma v sekretári). Napriek naturalizmu film nepôsobí hyenisticky, lebo režisér citlivo spracúva materiál a divákovi ostáva dostatok priestoru na emocionálne i racionálne vyhodnotenie filmu.

Z svojho rozsiahleho projektu *Konzervy času* Marek Šulík do habilitačnej kolekcie priložil tri časti, na ktorých pracoval aj ako režisér:

Citlivé témy – autorovým konceptom tejto časti, je pohľad starého muža vdovca, ktorý spomína na prežité časy. Prostredníctvom rozhovoru s dcérou, vystupuje do popredia jeho osamelosť. Opisuje vzťah so ženou od prvých dotykov, bozkov, opisuje ich lásku, jej smrť. V rozprave s harmonickým manželstvom rodičov „až za hrob“, dcérin životný príbeh je celkom odlišný. Je rozvedená. Maľuje nový byt, všetky jej partnerské vzťahy sa rozpadli. Nostalgia starého muža za odchádzajúcim svetom, za prerušenými hodnotami, podčiarkujú spomienky na

celuloidovom páse, ktoré nemôžu len tak vyprchať. Protagonista vraví: „Ja ich neopustím, snád' je to raj“. Marek Šulík je majstrom práce s emóciami v dokumentárnom filme. Proporcionalita, miera, s akou ich divákovi ordinuje, je dávkovaná na lekárenských váhach a ani v jednom z jeho filmov neprekočil mieru ich znesiteľnosti.

Druhým z cyklu *Konzervy času* je film *Takto sa vtedy žilo*. Ide o kapitoly z filmového dejepisu – prostredníctvom amatérskych archívov, ktoré zachytili politickú angažovanosť bežných ľudí - je bizardne vyskladaná celá absurdita našich neslávnych dejín 20. storočia.

Z môjho pohľadu najpôsobivejšou časťou *Konzervy času* je film *Ostávam s láskou*. Je to esej, asociatívnym strihom navrstvená feéria o láske, o večných pravdách a večných lžiach v mužsko-ženskom vzťahu, o nezmyselnom i o zmysluplnom spojení muža a ženy.

Do habilitačnej kolekcie patrí aj autorský dokumentárny film *Cesta Magdalény Robinsonovej*. Silná impresia spovede starej ženy, ktorá ukladá, otvára a nanovo ukladá svoje stále živé spomienky na holocaust. Režisér Marek Šulík sa stavia k jej spomínaniu citlivo a vyvážene a ponúka aj svoju vlastnú interpretáciu – nevnučuje ju, no v celom filme je prítomná. Práca s archívnym materiálom je inovatívna a presahuje ilustračnú polohu. Ide o veľmi expresívny príbeh, prípadovú štúdiu vnútorného sveta ženy (jednej z mnohých s podobným osudom), ktorá je autorom povýšená na reprezentáciu stále aktuálneho historického, politického i celospoločenského apelu.

Mimo filmov, ktoré sú súčasťou habilitačnej práce, ako dramaturg mám aj osobnú skúsenosť s režisérom Marekom Šulíkom. Spolupracovali sme na dvoch filmoch, ktoré režíroval: *Hra na dieťa* (z cyklu *Slovenské kino*) a film o prvej pilotke *Ludmile Šapošnikovovej* (z cyklu *Prvá*). Marek Šulík patrí vzácnne medzi tých režisérov, s ktorými sa dobre vedie dramaturgická dišputa. Dramaturga považuje za tvorivého partnera. Má otvorenú myseľ, schopnosť **načúvať** srdcom (lebo ušami iba **počúvame**, to je len fyziologický proces - ako to definuje psychológ Křivohlavý). Konkrétne reaguje na dramaturgické podnety, prijíma ich ako inšpiráciu a je otvorený hľadaniu nových spoločných riešení.

- **Marek Šulík je strihač a dramaturg**

Ako tvorivý partner, dramaturg a strihač sa poddielal na filmoch mnohých svojich kolegov. Vyberám: Vandu Raýmanovú, Petra Kerekesa, Filipa Remundu, Miša Suchého, Jara Vojteka, Roba Švedu, Juraja Lehotského, svojho brata Martina Šulíka a tak ďalej.

- **Marek Šulík je publicista, vydavateľ, autor výstav a inštalácií**

Z môjho pohľadu obdivuhodná a nedocenená je kreatívno-organizačná práca Mareka Šulíka na inštaláciách a autorskej participácii fotografických výstav vo Veľkej Británii i na Slovensku. Podobne ako vydavateľa viacerých knižných publikácií pre deti aj dospelých.

- **Marek Šulík je pedagóg**

Posudzujúc pedagogické kompetencie habilitanta, dovoľujem si tvrdiť, že jeho pôsobenie v Ateliéri dokumentárnej tvorby je nenahraditeľné. V priebehu rokov prešiel, ako každý z nás, krátkym obdobím hľadania a dnes je výraznou autoritou pre študentov ako aj dominantnou osobnosťou vrámci chodu Ateliéru. Aj mnohí

študenti, ktorých neučí, vyhľadávajú jeho konzultácie. V rámci študijných plánov je „hlavným pedagógom“ študentov prvých ročníkov – učí od základov Réžiu dokumentárneho filmu, vedie Seminár réžie a vo vyšších ročníkoch má Strihový seminár.

- **Marek Šulík je celou svojou bytosťou dokumentarista**

Ak sa dá povedať, že niekto naplno žije svojím povoláním, potom je to Marek Šulík. Od čias, kedy natočil svoj absolventskú filmovú investigáciu o Gavrilovi Gryzlovovi a neskôr napísal svoju, mimochodom výbornú dizertačnú prácu *Autentickosť ľudského prejavu v dokumentárnom filme*, uplynul nejaký čas. Marek Šulík svojou autorskou režijnou prácou, prácou strihača, svojím pedagogickým pôsobením a ďalšími tvorivými aktivitami dozrel do komplexnej osobnosti.

Vzhľadom k uvedenému som presvedčená, že Marek Šulík splňa, predpoklady pre udelenie pedagogickej hodnosti docent. Dovoľujem si, váženej Vedeckej a umeleckej rade FTF VŠMU doporučiť, aby po vypočutí si habilitačnej prednášky a po obhajobe, mu tento titul udelila.

V Bratislave 6. 4. 2016

Ingrid Mayerová